

17°

Πανελλήνιο Συνέδριο
ΕΠΕΜΥ

2-5
Οκτωβρίου
2025

Ρέθυμνο
Κρήτης
Ξενοδοχείο
**Theartemis
Palace**

Με φυσική παρουσία και
διαδικτυακή παρακολούθηση

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

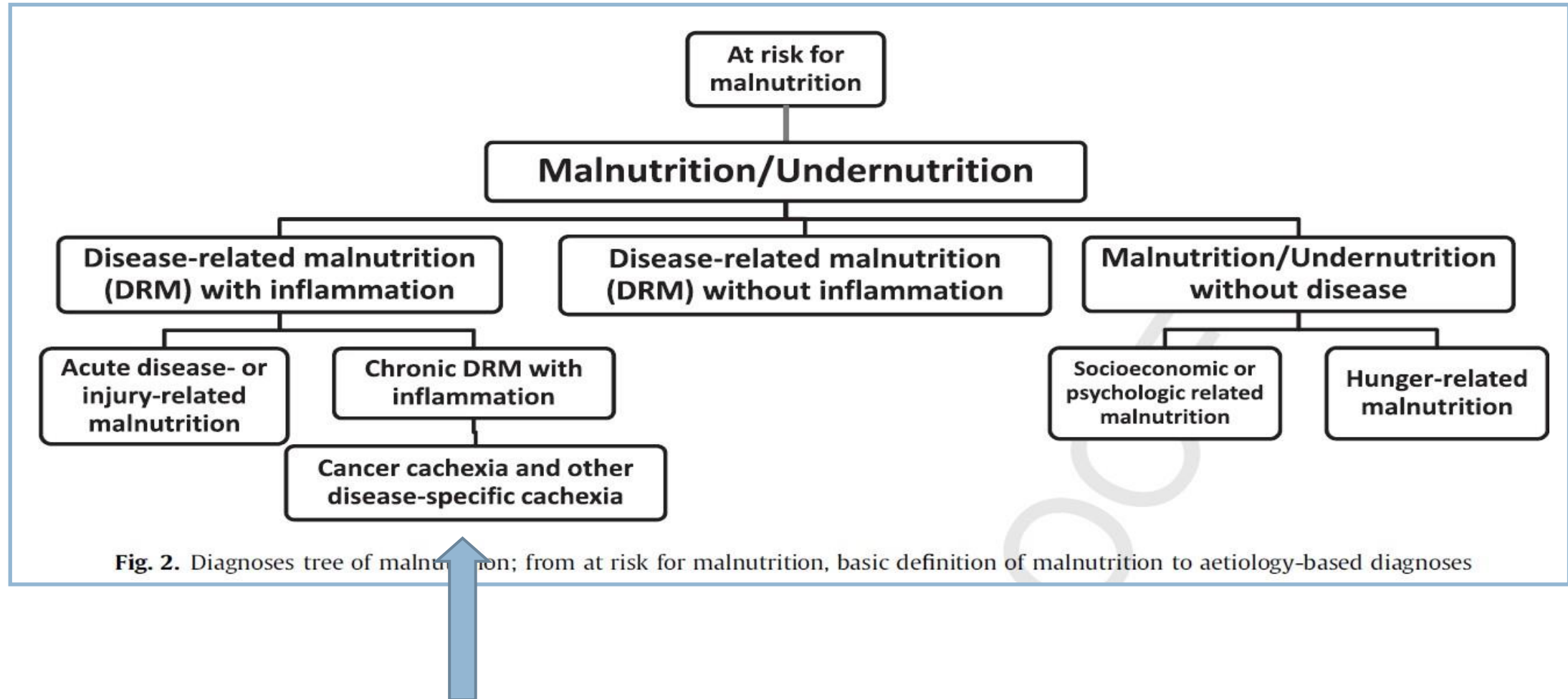
Διατροφική Αξιολόγηση και Θρεπτική Υποστήριξη του
ασθενούς με φλεγμονώδη νοσήματα
-Μαρία Φριτζίλα
-Δημήτρης Καραγιάννης

Διατροφική αξιολόγηση

- Υποσιτισμός
 - Κακή θρέψη
 - Υποθρεψία
 - Καχεξία
 - Σαρκοπενία
- Υπερβάλλον βάρος
 - Παχυσαρκία
 - Νοσογόνος Παχυσαρκία
- **Δυσθρεψία**
WHO: Η ανεπαρκής, υπερβολική ή μη ισορροπημένη πρόσληψη ενέργειας και/ή μικροθρεπτικών συστατικών

Διατροφική αξιολόγηση

Διατροφική αξιολόγηση

- **Ρευματοειδής Καχεξία**

- Μειωμένη καθαρή σωματική μάζα
- Αυξημένη κεντρική-σπλαχνική λιπώδης μάζα

- **Αίτια**

- Φλεγμονώδεις κυτοκίνες που αυξάνουν τον καταβολισμό (TNF α , IL6, IL-1b)
- Ινσουλινοαντίσταση
- Μειωμένη φυσική δραστηριότητα (πόνος αρθρώσεων)
- Μειωμένη πρόσληψη τροφής

Σχετίζεται με αυξημένο κίνδυνο σωματικής αναπηρίας, αυξημένη νοσηρότητα & θνητότητα

Διατροφική αξιολόγηση

	Καχεξία	Ρευματοειδής Καχεξία	Σαρκοπενία
Reference	ESPEN-SIGs	Engvall / Elkan	ESPEN-SIGs / EWGSOP
Concept	Loss BW, LBM & FM, SMM	↓FFM, ↑FM	Loss SMM & strength
Chronic disease	+	RA	±
BW/BMI	Unintentional BW loss (≥5% 12m) or BMI<20kg/m ²	→ or ↑	
Muscle strength	↓ Muscle strength		↓ Muscle strength
Fatigue	+		
Appetite	Anorexia		
Body composition	Low FFMI (lowest 10%)	FFMI<10 th & FMI>25 th (Engvall) FFMI<25 th & FMI>50 th (Elkan)	Low MM
Role of cytokines	CRP>0,5mg/dL or IL-6>4,0pg/ml, Hb<12g/dl Alb<3,2g/dl	Dominance of inflammatory cytokines (TNFα & IL-6)	

Επίπτωση Ρευματοειδούς Καχεξίας

Prevalence of rheumatoid cachexia in rheumatoid arthritis: a systematic review and meta-analysis

Rafaela C.E. Santo^{1,2,3}, Kevin Z. Fernandes^{1,4}, Priscila S. Lora^{1,5}, Lidiane I. Filippin^{1,6} & Ricardo M. Xavier^{1,2,3*}

Table 1 Characteristics of included studies

First author name	Country	Sample size	Mean age (years)	Disease duration (years)	Mean DAS28	Diagnostic criteria	Methods of body composition	Prevalence of cachexia (%)
Hugo <i>et al.</i> ²⁸	France	(n = 57) W: 41 M: 16	57.0 ± 13.0	3.8 (3.0)	4.4 ± 1.1	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	DEXA	18.0
El Maghraoui <i>et al.</i> ²⁷	Morocco	(n = 178) W: 147 M: 31	T: 54.1 ± 11.5 W: 51.8 ± 10.3 M: 53.3 ± 10.7	8.9 (7.4)	T: 4.3 ± 1.6 W: 4.7 ± 1.5 M: 4.1 ± 0.14	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	DEXA	T: 53.9 W: 53.7 M: 54.8
Lombard <i>et al.</i> ²⁶	South Africa	(n = 246) W: 204 M: 42	54.7 ± 13.6		NP	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	AM	10.3
Bokhorst <i>et al.</i> ²⁵	Netherlands	(n = 103) W: 79 M: 24	T: 60.0 (26.0–90.0) ^a	8.0 ^a	3.32	Evans <i>et al.</i> ¹¹	BIA; handgrip strength; FAACT; VAS fatigue and pain; CRP; ESR; Hb	1.0
Elkan <i>et al.</i> ²⁴	Sweden	(n = 80) W: 61 M: 19	W: 60.8 (57.3–64.4) ^a M: 63.4 (59.8–66.9) ^a	6.0	W: 3.3 (3.0–3.6) ^a	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	DEXA	W: 18.0
Elkan <i>et al.</i> ¹⁹	Sweden	(n = 80) W: 61 M: 19	W: 60.8 (57.3–64.4) ^a M: 63.4 (59.8–66.9) ^a	6.0	M: 2.6 (2.1–3.0) ^a W: 3.3 (3.0–3.6) ^a M: 2.6 (2.1–3.0) ^a	FFMI below the 25th percentile and FMI above the 50th percentile. Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	DEXA	M: 21.0 W: 18.0 M: 26.0
Metsios <i>et al.</i> ²³	UK	(n = 400) W: 292 M: 108	+RC: 68.3 (64.7–73.0) ^a –RC: 62.7 (54.0–69.4) ^a	+RC: 11.0 ^a –RC: 10.0 ^a	RA + RC: 4.3 ± 1.8 RA – RC: 4.2 ± 1.4	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	BIA	8.5
Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	Sweden	(n = 60) W: 50 M: 10	W: 66.0 (63.0–69.0) ^a M: 60.0 (51.0–70.0) ^a	W: 13.0 ^a M: 16.0 ^a	W: 5.7 (5.3–6.1) ^a M: 4.6 (3.7–5.5) ^a	Engvall <i>et al.</i> ¹⁴	DEXA	38.0

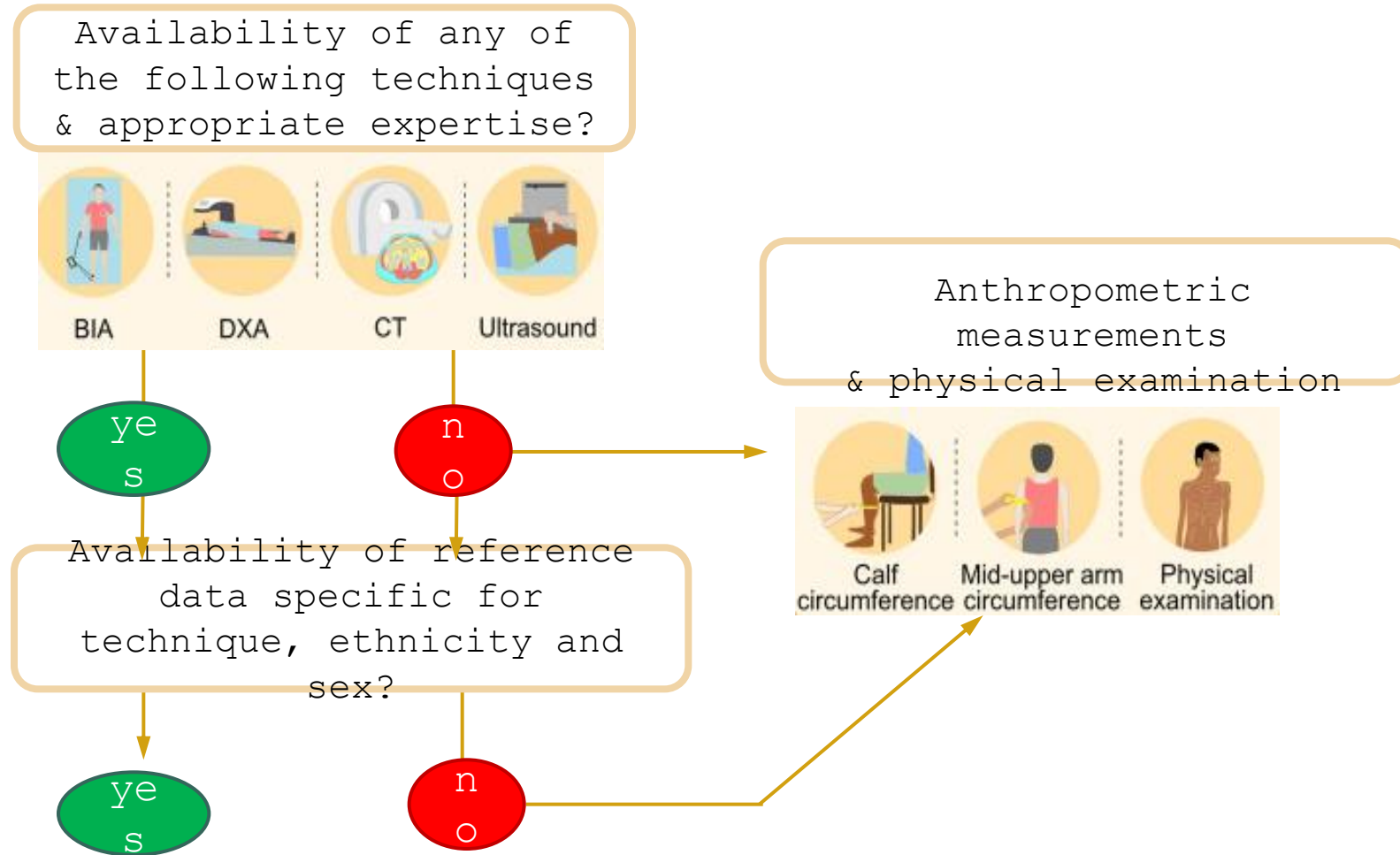
+RC, patients with rheumatoid arthritis and rheumatoid cachexia; –RC, patients with rheumatoid arthritis without rheumatoid cachexia; AM, anthropometric measurements; BIA, bio-electrical impedance analysis; CRP, C-reactive protein; DAS28, 28-joint disease activity score; DEXA, total-body dual-energy X-ray absorptiometry; ESR, erythrocyte sedimentation rate; FAACT, the Functional Assessment of Anorexia/Cachexia Therapy questionnaire; FFMI, fat-free mass index; FMI, fat mass index; Hb, haemoglobin; M, men; NP, not published; T, total; VAS, visual analogue scale; W, women.

^aMedian; ±standard deviation; Engvall *et al.*¹⁴ diagnostic criteria, FFMI below the 10th percentile and FMI above the 25th percentile.

Overall
11
19%

Ανάλυση σύστασης του σώματος

Αναγνωρίζοντας την RC Κλινικά κριτήρια

Κριτήρια	Κλασική Καχεξία	Ρευματοειδής Καχεξία	Σαρκοπενία
Reference	ESPEN-SIGs	Engvall / Elkan	ESPEN-SIGs / EWGSOP
Body composition	Low FFM (lowest 10%)	FFMI<10 th & FMI>25 th (Engvall) FFMI<25 th & FMI>50 th (Elkan)	Low MM

Table 2 Percentiles values for FFM and FM index in men and women by different age categories

Age (y)	P5		P10		P25		P50		P75		P90		P95	
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
<i>Fat-free mass index (kg/m²)</i>														
18–34	16.8	13.8	17.2	14.1	18.0	14.7	18.9	15.4	19.8	16.2	20.5	17.1	21.1	17.6
35–54	17.2	14.4	17.6	14.7	18.3	15.3	19.2	15.9	20.1	16.7	21.1	17.5	21.7	18.0
55–74	17.0	14.1	17.6	14.6	18.4	15.4	19.4	16.2	20.3	17.4	21.1	18.4	22.1	19.0
> 75	16.6	12.9	16.9	13.7	17.6	14.7	18.5	15.9	19.4	17.0	20.9	18.1	21.2	18.7
<i>Fat mass index (kg/m²)</i>														
18–34	2.2	3.5	2.5	3.9	3.2	4.6	4.0	5.5	5.0	6.6	6.1	7.8	7.0	8.7
35–54	2.5	3.4	2.9	3.9	3.7	4.8	4.8	5.9	6.0	7.3	7.2	8.8	7.9	9.9
55–74	2.8	4.5	3.4	5.4	4.3	6.5	5.7	8.3	7.2	10.3	8.4	12.0	9.3	13.5
> 75	3.7	4.9	4.3	5.6	5.2	7.5	6.4	9.3	7.6	11.4	9.0	13.5	10.1	14.3

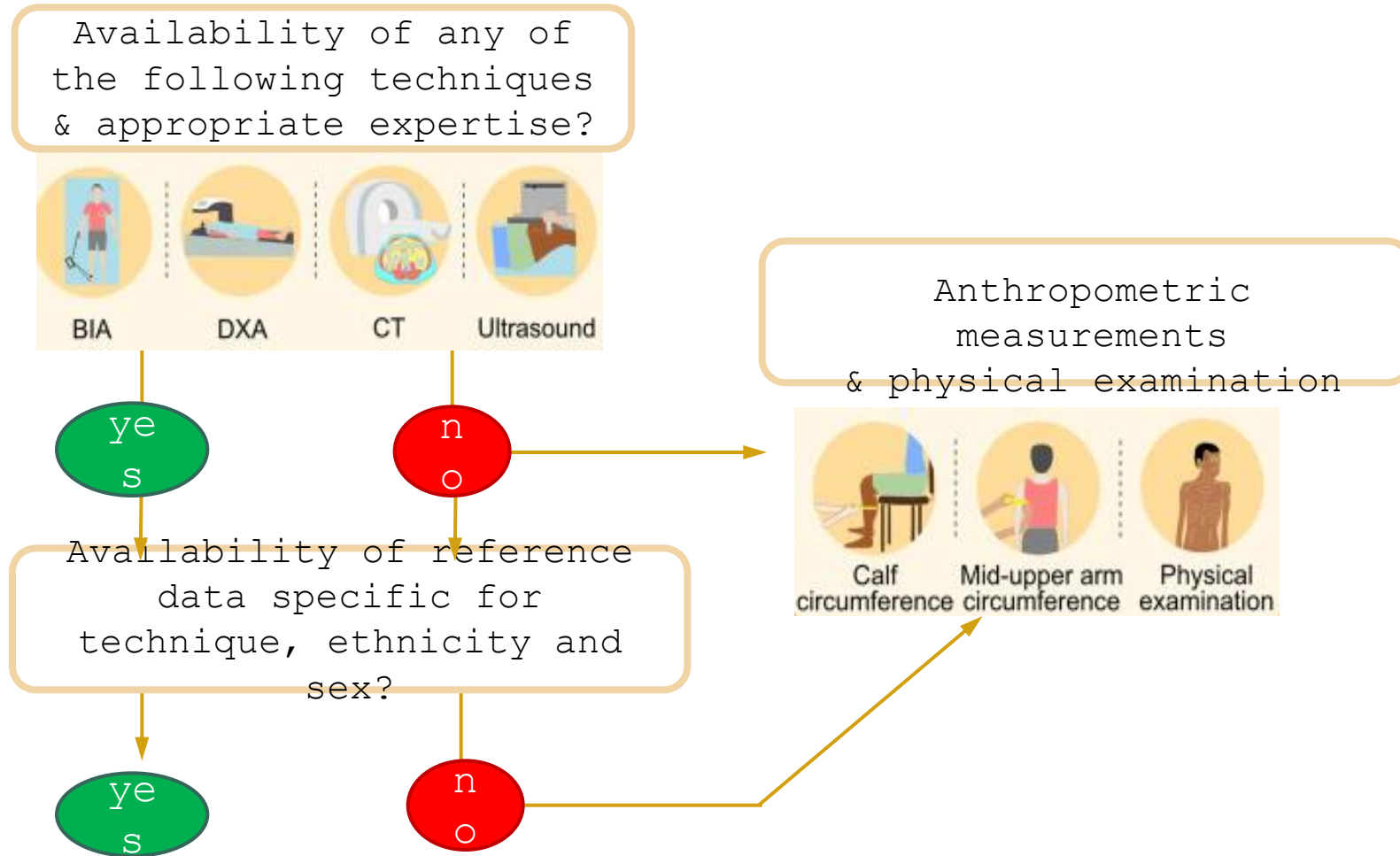
International Journal of Obesity

Fat-free mass and fat mass indexes
Y Schutz et al

$$\text{FFMI} = \frac{\text{fat-free mass (kg)}}{\text{height}^2 (\text{m}^2)}$$

$$\text{FMI} = \frac{\text{fat mass (kg)}}{\text{height}^2 (\text{m}^2)}$$

Αξιολόγηση σύστασης του σώματος

Διατροφική αξιολόγηση

Κλινική εικόνα

Feet
Together

Semi
Tandem

Full
Tandem

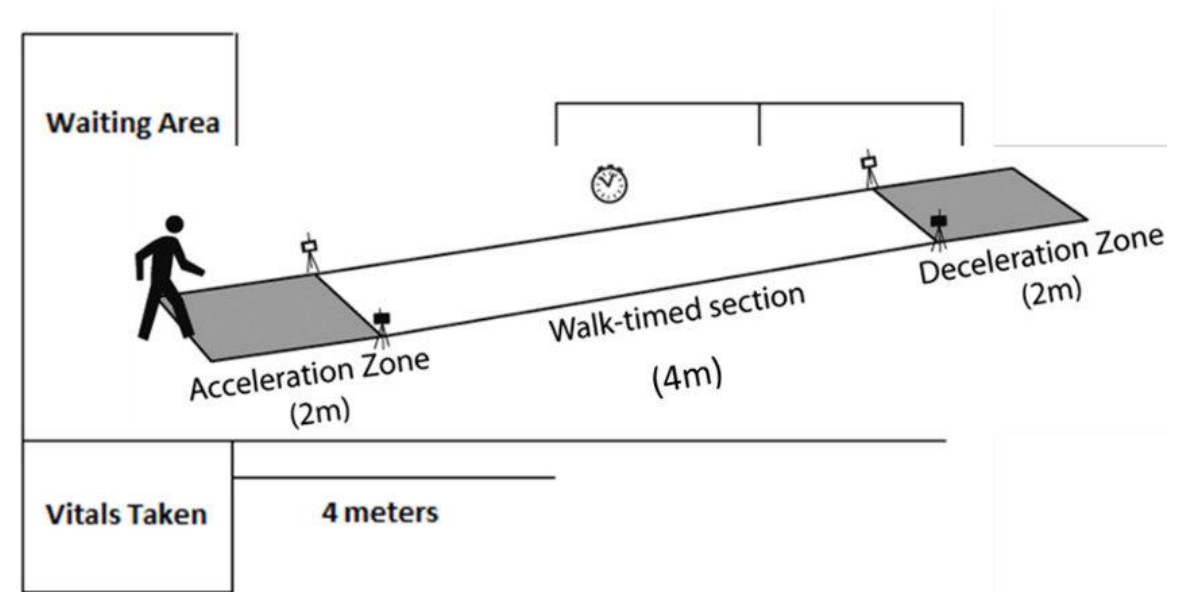
17° Πανελλήνιο Συνέδριο
ΕΠΕΜΥ

2-5
Οκτωβρίου
2025

Ρέθυμνο
Κρήτης
Ξενοδοχείο
**Theartemis
Palace**

Με φυσική παρουσία και
διαδίκτυα παρακολούθηση

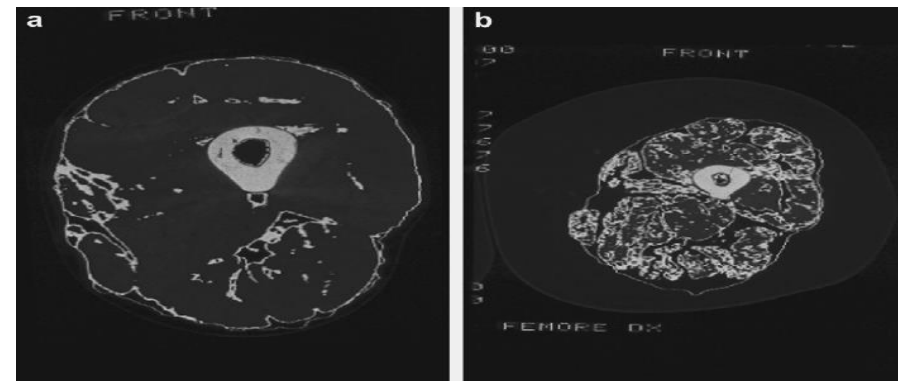
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Διατροφική αξιολόγηση

Albert, 78 ετών
Ύψος: 1.80m
Βάρος: 95kg
BMI: 32kg/m²

Σας ευχαριστώ!